

KENMERKEN VAN HET SCHEIDSRECHTERLIJK VONNIS IN HET VOLKENRECHT

door

H.R.M. DE REU

Assistent bij het Seminarie voor Volkenrecht en Internationale Politiek,
Rijksuniversiteit Gent

(vervolg)

3. GEBREKEN VAN DE ARBITRALE SENTENTIE

De regel dat een arbitraal vonnis definitief en bindend is voor de partijen in het geding is afhankelijk van de voorwaarde dat het niet is bezwaard met ernstige gebreken.

Het gebeurt dat een of beide partijen in het geschil van oordeel zijn dat de sententie onrechtmatig werd verleend en het vonnis de normale juridische gevolgen ontzeggen. Ze betwisten dus de geldigheid van de arbitrale uitspraak, en houden deze voor nietig. Derhalve zal de clause volgens dewelke de sententie definitief en zonder beroep is, slechts effect sorteren indien een geldige sententie voorhanden is, die verleend is in overeenstemming met de bepalingen van het compromis en niet indruist tegen het arbitraal gewoonterecht¹²⁶.

Het is een feit dat de doctrine en de statenpraktijk in bepaalde omstandigheden een arbitraal vonnis voor nietig aanzien. Tal van gebreken kunnen de sententie bezwaren. Ze zijn het voorwerp geweest van diverse en uiteenlopende opsmmingen¹²⁷. Alhoewel divergenties in de opvattingen voorkomen, kan men

¹²⁶ SIMPSON J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, p. 250; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 222; CAVARÉ, L., *op. cit.*, II, p. 220.

¹²⁷ HEFFTER, A.G., *Le droit international de l'Europe*, trad. J. Bergson, Berlin-Paris, 1873, p. 210; BLUNTSCHLI, J., *Das moderne Völkerrecht der civilisirten Staaten als Rechtsbuch dargestellt*, Nordlingen, 1868, pp. 275 e.v.; VON BULMERINCQ, *op. cit.*, p. 352; VON HOLTZENDORFF, *op. cit.*, p. 43; RIVIER, A., *op. cit.*, p. 185; MERIGNHAC, A., *Traité, op. cit.*, I, pp. 530 e.v.; DE LOUTER, J., *Het stellig volkenrecht*, d. II, 's Gravenhage, 1910, p. 131; HALL, E.W., *A Treatise on International Law*, 7th ed., Oxford, 1917, p. 374; HERSHEY, A.S., *The Essentials of International Public Law*, New York, 1921, p. 338; FAUCHILLE, P., *op. cit.*,

in de doctrine een tendens vaststellen de oorzaken van nietigheid te beperken¹²⁸. Ongeldigheid van het compromis, de onregelmatige oprichting van de scheidsrechterlijke instantie alsmede diverse vormen van machtsoverschrijding worden als ernstige gebreken beschouwd, die eventueel de nietigheid van de sententie tot gevolg kunnen hebben. Als bezwarende tekorten dienen eveneens te worden onderstreept, de ernstige proceduriële afwijkingen, de dwaling in rechte, corruptie en bedrog.

a) *Nietigheid van het compromis.*

De ongeldigheid van de overeenkomst waaruit het scheidsgerecht zijn bevoegdheden put heeft logischerwijze de onbevoegdheid van de scheidsrechter tot gevolg. Indien men aanneemt dat uit een onrechtmatige handeling geen rechtmatige rechtsgevolgen kunnen voortvloeien, is voornoemde regel onbetwistbaar.

Aangezien het om een arbitrale verbintenis gaat, lijkt het normaal dat dergelijk gebrek zo spoedig mogelijk en liefst bij de oprichting van de scheidsrechterlijke instantie wordt ingeroepen.

In de praktijk zijn er enkele gevallen geweest waarbij de nietigheid van het compromis werd ingeroepen om zich aan de uitvoering van de sententie te onttrekken. Men voerde aan dat het compromis werd afgesloten in strijd met de grondwettelijke bepalingen van een der landen in het geschil of door niet bevoegde regeringsorganen¹²⁹.

In het commentaar op art. 35 van de modelregels uitgewerkt door de Commissie voor Volkenrecht der Verenigde Naties wordt er toegegeven dat het uiterst moeilijk is te betwisten dat de nietigheid van het compromis, indien bewezen, automatisch de nietigheid van de sententie met zich meebrengt. Men

I, 3e partie, p. 552; SCELLE, G., *Manuel élémentaire de droit international public*, Paris, 1943, p. 532; ACCIOLI, H., *Traité de droit international public*, t. II, Paris 1942, pp. 41-42; VERDROSS, A., *Völkerrecht*, 2e Aufl., Wien, 1950, p. 326; *id. op. cit.*, 5e Aufl., Wien, 1964, pp. 423-424; LAMMASCH, H., *Die Lehre der Schiedsgerichtsbarkeit*, *op. cit.*, pp. 213 e.v.; SCHÄTZEL, W., *Internationale Gerichtsbarkeit*, Bonn, 1960, pp. 17-24; J.L.B., « The Hague Conventions and the Nullity of Arbitral Awards », *B.Y.B.I.L.*, 1928, pp. 114 e.v.; GUERMANOFF, M., *L'excès de pouvoir de l'arbitre*, Paris, 1929, pp. 40 e.v.; ACREMANT, A., *op. cit.*, pp. 157 e.v.; kritiek op de nietigheidsgronden, THÉVENAZ, H., « Peut-on parler de causes de nullité des sentences arbitrales ? », *R.G.D.I.P.*, 1939, pp. 53 e.v.

¹²⁸ DAHM, G., *op. cit.*, I, pp. 557 e.v.; CASTBERG, F., *op. cit.*, *R.C.A.D.I.*, 1931-I, pp. 353 e.v., samenvattend 439 e.v.; BRIERLY, J.L., « Règles générales du droit de la paix », *R.C.A.D.I.*, 1936-IV, pp. 87 e.v.; GUERMANOFF, M., *op. cit.*, p. 41.

¹²⁹ L'affaire du péage de la vallée Levantine entre le Tessin et Uri, 15 août 1816, DE LAPRADELLE - POLITIS, *op. cit.*, I, p. 274; HAMBRO, E., *L'exécution*, *op. cit.*, p. 11; STOKOVITCH, S., *op. cit.*, pp. 190 e.v.; Affaire des gisements diamantifères du Griqualand occidental, 1871, Commentaar van Westlake, DE LAPRADELLE - POLITIS, *op. cit.*, II, pp. 703 e.v.

voegt er echter onmiddellijk aan toe dat dergelijke gevallen zich uiterst zelden hebben voorgedaan¹³⁰.

In de doctrine komt een strekking naar voor, volgens dewelke een compromisgebrek door een vorm van stilzwijgende ratificatie wordt gedekt. Vrij algemeen is men van oordeel, zonder hiervoor steeds soliede redenen naar voor te brengen, dat de vrijwillige deelneming aan de arbitrale procedure de Staat van het recht berooft de gebreken van het compromis in te roepen eenmaal de sententie is verleend¹³¹.

In een geschil tussen Honduras en Nicaragua met betrekking tot de arbitrale sententie verleend door de koning van Spanje op 23 december 1906, werpt Nicaragua de ongeldigheid van de sententie op onder meer aanvoerdend dat het verdrag dat in de arbitrageregeling voorzag ontbonden was toen de koning van Spanje de functie van scheidsrechter heeft aanvaard. Gezien volgens Nicaragua het verdrag niet meer van kracht was, was ook de later gevolgde procedure door nietigheid gekenmerkt. Het Gamez-Bonilla verdrag werd afgesloten voor een termijn van 10 jaar. Voor het Internationale Hof van Justitie liep het debat over de vraag of de termijn moest berekend worden vanaf de datum van de sluiting van de overeenkomst of vanaf de datum van ratificatie. Het Hof heeft in het arrest van 18 november 1960 gewezen dat het in de bedoeling der partijen lag het verdrag van kracht te maken bij de uitwisseling der ratificatie-oorkonden. De scheidsrechter heeft derhalve zijn taak aanvaard binnen de geldingstermijn van het verdrag. De sententie werd bijgevolg verleend voordat de gevolgen van het verdrag teniet waren gegaan¹³².

Uit dit arrest zou kunnen blijken dat de aanduiding van de scheidsrechter, nadat de gevolgen van het verdrag hebben opgehouden te bestaan, zou kunnen toelaten de geldigheid van de sententie te betwisten, op voorwaarde echter dat de volledige deelneming van de Staten aan de arbitrale procedure niet zou kunnen beschouwd worden dit gebrek te hebben gedekt. Indien de arbitrale procedure is aanvaard binnen de termijn dat het verdrag van kracht was en de arbitrale sententie slechts wordt uitgesproken nadat het verdrag is ontbonden, neemt dit niet weg dat het vonnis geldig is. De geldigheid van het vonnis kan uit dit

¹³⁰ Art. 35, Model Rules I.L.C. and Comments, *A.J.I.L.*, 1959, Off. Doc. pp. 247-252.

¹³¹ LAMMASCH, H., *Die Lehre von Schiedsgerichtsbarkeit*, *op. cit.*, p. 222; GUERMANOFF, M., *op. cit.*, p. 39; ACREMANT, A., *op. cit.*, pp. 157-158; STOKOVITICH, S., *op. cit.*, pp. 189 e.v.; HALL, W.E., *International Law*, 8th ed., p. 385; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 65; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, p. 258; SIBERT, M., *Traité de droit international public*, t. II, Paris, 1951, p. 421; VERDROSS, A., *Völkerrecht*, 1964, p. 423; vb. *contra* is CASTBERG, F., « L'exercice de pouvoir dans la justice internationale », *R.C.A.D.I.*, 1931-I, p. 363.

¹³² Case concerning the Arbitral Award made by the King of Spain on 23 Dec. 1906 (*Honduras v. Nicaragua*), I.C.J. Reports, 1960 p. 192, Judgment Nov. 18, 1960, *A.J.I.L.*, 1961, pp. 478-489; GUYOMAR, G., C.I.J., aff. de la sentence arbitrale rendue par le Roi d'Espagne le 23 déc. 1906, arrêt du 18 nov. 1960, *A.F.D.I.*, 1960, pp. 262 e.v.

enig motief niet worden betwist wanneer bij akkoord geen termijn werd vastgelegd waarbinnen de sententie moest worden verleend¹³³.

b) *Onregelmatige aanstelling van de scheidsrechter.*

De onregelmatige benoeming van de scheidsrechter is een gebrek dat in het ontwerp van de Commissie voor Volkenrecht der Verenigde Naties niet is opgenomen¹³⁴. Dit tekort werd door Nicaragua ingeroepen tegen het arbitraal vonnis dat de koning van Spanje op 13 december 1906 had verleend¹³⁵. Nicaragua hield vol dat de scheidsrechter werd aangeduid in strijd met de bepalingen van het Gamez-Bonilla verdrag dd. 7 oktober 1894. Volgens deze stelling werd de koning van Spanje gesubstitueerd aan een arbitraal college dat regelmatig werd opgericht. Hieruit werd afgeleid dat de koning niet de bevoegdheid bezat om een geldige sententie te verlenen. De uitspraak dient derhalve als onbestaande te worden aangezien. Honduras was van oordeel dat Nicaragua door de vrijwillige deelneming aan de procedure de bevoegdheid van de arbiter heeft erkend.

De bewijsvoering van de onregelmatige aanduiding van de scheidsrechter wordt hierdoor ontzenuwd en is als onontvankelijk te beschouwen.

In het arrest van 18 november 1960 heeft het Internationaal Hof van Justitie verklaard dat de scheidsrechters de bevoegdheid bezaten het verdrag te interpreteren en toe te passen teneinde hun taak te vervullen en de organisatie van de rechterlijke instantie te verwezenlijken. Het Hof heeft eraan toegevoegd dat noch de geldigheid van de aanduiding van de koning als scheidsrechter, noch zijn bevoegdheid terzake ooit tijdens de ganse procedure in twijfel werd getrokken. De geldigheid van de aanstelling is trouwens vrij laat betwist geworden, nl. in 1912. Het Hof heeft verklaard dat het niet tot de ongeldigheid van de aanduiding van de koning van Spanje als arbiter kon besluiten om het grensgeschil tussen beide partijen te beslechten. Sir Percy Spender heeft in zijn individuele opinie verklaard dat hij stellig van oordeel is dat de aanduiding onregelmatig is geschied. Hij voegt er echter onmiddellijk aan toe dat de houding van Nicaragua, zowel voor als tijdens de arbitrage, verbiedt gelijk welke onregelmatigheid in de benoeming van de koning als motief aan te voeren om de sententie ongeldig te maken¹³⁶.

c) *Dwaling in rechte.*

Men is het niet volkomen eens over de kwestie of een dwaling in rechte door de arbiter begaan al dan niet kan worden beschouwd als een vorm van machtsoverschrijding of een onderscheiden oorzaak van nietigheid uitmaakt.

¹³³ BASTID, S., *op. cit.*, *J.Cl.dr.int.*, t. II, fasc. 249, 9, 1961, p. 11.

¹³⁴ Model Rules I.L.C., art. 35, *A.J.I.L.*, 1959, Off. Doc., p. 247.

¹³⁵ Cf. voetnoot 132, zie ook CARLSON, K.S., *op. cit.*, pp. 172 e.v.

¹³⁶ GUYOMAR, G., *op. cit.*, *A.F.D.I.*, 1960, p. 370.

Vrij algemeen is men van oordeel, dat bij ontstentenis van een overeenkomst waarbij middelen van beroep tegen de sententie zijn uitgewerkt, het vonnis niet voor ongeldig kan worden aangezien om reden van een slechte toepassing van het recht¹³⁷. In het geval van de *Orinoco Steamship Company* wees het Permanente Hof van Arbitrage erop dat indien een arbitrale sententie zou kunnen betwist worden uit hoofde van een verkeerde appreciatie, beide conventies van den Haag voor vreedzame oplossing van geschillen voor doel hebben dergelijke toestand uit de weg te ruimen, door de procedure van beroep en herziening. Dergelijke regeling zou alleszins de algemene regel moeten zijn¹³⁸.

De essentiële dwaling werd als oorzaak van nietigheid opgenomen in het ontwerp door het *Institut de Droit* uitgewerkt¹³⁹. De notie van essentiële of manifeste dwaling heeft in de doctrine aanleiding gegeven tot tal van divergenties in de opvattingen en controverses uitgelokt¹⁴⁰. Volgens sommigen is een sententie in strijd met volkenrecht verleend eenvoudigweg nietig. Anderen hebben beweerd dat de sententie bezwaard met rechtsdwalingen zou kunnen uitlopen op een weigering het vonnis uit te voeren¹⁴¹. Men heeft getracht deze notie af te bakenen en juist te omschrijven door een aantal gevallen uit te sluiten waar bedrog op de voorgrond treedt. Men heeft ook een onderscheid ingevoerd met de feitelijke dwaling die te wijten is aan de onwetendheid van de partijen en het scheidsgerecht omdat een aantal feiten van beslissende aard slechts later aan het licht zijn gekomen¹⁴².

In het *Orinoco Steamship Company* geval heeft de Amerikaanse agent aangevoerd dat de essentiële dwaling een patente rechtsmiskening uitmaakt¹⁴³.

Het geschil van de *Trail Smelter* tussen de Verenigde Staten en Canada is inzake dwaling vermeldenswaard. In de sententie wordt de klemtoon gelegd op het feit dat een eenvoudige dwaling in rechte geen voldoende motief uitmaakt om een verhaal in herziening te funderen. Het criterium dat dient te worden aangewend is gelegen niet in het onderscheid tussen essentiële dwaling in rechte en de andere, maar tussen de manifeste of klaarblijkelijke dwaling en de andere dwalingen in rechte. Als voorbeeld van manifeste dwalingen verwijst het vonnis naar het geval *Schreck* of naar tekorten waarbij het scheidsgerecht

¹³⁷ BIN CHENG, *Principles, op. cit.*, p. 363 en voetnoot 97, p. 261; DUBOIS, L., « L'erreur en droit international public », *A.F.D.I.*, 1963, pp. 220 e.v.

¹³⁸ SCOTT, J.B., *Les Travaux, op. cit.*, p. 245.

¹³⁹ *Annuaire de l'Institut de droit international*, 1877, p. 87.

¹⁴⁰ SIBERT, M., *Traité, op. cit.*, II, pp. 450 e.v.; SCHÄTZEL, W., *Internationale Gerichtsbarkeit*, 1960, pp. 107 e.v.; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 187 e.v., en geciteerde auteurs; STOKOVITCH, S., *op. cit.*, pp. 211 e.v.

¹⁴¹ BLUNTSCHLI, J., *Le droit international codifié*, 1895, p. 281; VON BULMERINCQ, U., *Völkerrecht*, 1887, p. 352.

¹⁴² Zie hierover CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 190-191, en geciteerde auteurs.

¹⁴³ *Id. op. cit.*, pp. 193 e.v.; SCHÄTZEL, W., *op. cit.*, pp. 110 e.v.

zou verwaarlozen rekening te houden met een relevant verdrag, of de uitspraak zou baseren op een erkend ontbonden overeenkomst. Tenslotte zegt het vonnis :

« This is as far as it might be permissible to go on the strength of precedents and practice »¹⁴⁴.

Op te merken valt dat dit precedent zich niet uitspreekt over de nietigheid van de sententie.

In de zaak met betrekking tot de arbitrale sententie verleend door de koning van Spanje op 23 december 1906 heeft Nicaragua ingeroepen dat zekere documenten flagrant onjuist werden geïnterpreteerd, wat een essentiële dwaling uitmaakte en de nietigheid voor gevolg had. Honduras daarentegen voerde aan dat de dwaling op zichzelf geen onafhankelijke plaats innam als oorzaak van nietigheid. Ze moest slechts in overweging worden genomen in de mate dat ze de termen van het compromis had miskend en daardoor een machtsoverschrijding was begaan. Dit zou bijvoorbeeld hetzelfde zijn indien de rechter klaarblijkelijk een bepaling van het compromis over het hoofd had gezien, waarin regels werden voorgeschreven om het vonnis te vellen¹⁴⁵. Het Internationaal Hof heeft echter gewezen dat gevallen van essentiële dwaling die hier werden ingeroepen te herleiden zijn tot de beoordeling van documenten en ander bewijsmateriaal dat de scheidsrechter werd voorgelegd. De appreciatie van de bewijzende kracht van dergelijke documenten behoort ongetwijfeld tot de discretionnaire macht van de scheidsrechter¹⁴⁶.

d) *Corruptie van de scheidsrechter.*

De partijen hebben recht op een vonnis door het scheidsgerecht verleend dat vrij is van corruptie. Wanneer de scheidsrechters zich aan bedrog of corruptie schuldig maken, zal de uitspraak die ze verlenen aan gezag inboeten. Het beginsel van de onpartijdigheid van de rechter is inherent aan elke gezonde rechtsbedeling, zodat sedert Pufendorf men in de doctrine algemeen aanvaardt dat corruptie van de scheidsrechter de sententie gebrekkig maakt¹⁴⁷. Opdat corruptie echter oorzaak van nietigheid zou kunnen zijn, moet aan twee voorwaarden worden voldaan. De corruptie moet bewezen zijn en nadeel hebben berokkend aan de andere partij.

Op 12 februari 1869 protesteerde de Venezolaanse regering bij de regering van Washington tegen de uitspraken van de Commissie voor Herstelbetalingen opgericht ingevolge het verdrag van 25 april 1866. De corruptie van de rechters door Venezuela ingeroepen, werd door de Verenigde Staten niet als ongegrond

¹⁴⁴ *Reports of I.A.A.*, t. III, p. 1957; *A.J.I.L.*, 1941, pp. 707 e.v.

¹⁴⁵ BASTID, S., *op. cit.*, *J.Cl.dr.int.*, t. II, fasc. 249, 9, 1961, p. 14.

¹⁴⁶ GUYOMAR, G., *op. cit.*, *A.F.D.I.*, 1960, p. 368.

¹⁴⁷ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 55, en geciteerde auteurs; zie ook voetnoot 127.

beschouwd. Na tal van moeilijkheden werd een gezamenlijke resolutie uitgegeven. De betrokken partijen sloten een overeenkomst in 1885 waarbij in de oprichting van een nieuwe commissie werd voorzien. Dit gebeurde in 1888. De commissie had tot taak alle zaken opnieuw te onderzoeken ¹⁴⁸.

In een geschil tussen Engeland en Saoedi-Arabië omtrent de oasis van Buraïmi kwam het niet tot een arbitrale sententie, o.m. omdat de Engelse scheidsrechter zijn ontslag indiende. Deze gedragswijze rechtvaardigde hij aanvoerend :

« ... qu'une tentative avait été faite par les Saoudiens pour attenter à l'impartialité du tribunal derrière le dos du président » ¹⁴⁹

Bedrog in de zin van corruptie van de scheidsrechterlijke instantie of een lid ervan, druist in tegen de integriteit van de procedure en is daarom een grond van nietigheid. De acties, die de onpartijdigheid van de scheidsrechters in het gedrang kunnen brengen, kunnen meer subtiele vormen aannemen dan omkoperij. Zo kan een rechter *judex suspectus* worden, wanneer hij aanvaardt te worden ontvangen door autoriteiten van de geschilvoerende Staten, of bv. reist op hun kosten zonder dat de partner in het geschil daarvan kennis heeft. Wanneer dergelijke feiten ter kennis komen van de andere partij kan dit zeker aanleiding geven tot wraking van de schuldige rechter. Indien men in deze omstandigheden geen gebruik maakt van het wrakingsrecht zal men, nadat de sententie werd verleend, bezwaarlijk om dit motief de nietigheid kunnen opwerpen ¹⁵⁰.

e) *Bedrog van de partijen.*

In een haast legendarisch geworden geval wordt zowel de corruptie van de scheidsrechter als het bedrog van de partijen aan de kaak gesteld. Toen Paus Leo X geroepen werd als scheidsrechter op te treden in een geschil tussen keizer Maximiliaan en de Doge van Venetië, sloot hij met elk der partijen een geheim pact ¹⁵¹. In de doctrine is er dan ook vaak op gewezen dat een arbitraal vonnis dat door middel van bedrog werd bekomen en vooral met betrekking tot bedrieglijke middelen van bewijsuitbouw, van juridische gevolgen verstoken blijft ¹⁵². In de rechtsleer bestaat er onenigheid over de kwestie van bedrog door de partijen gepleegd. Men stelt zich nl. de vraag of dergelijk bedrog niet

¹⁴⁸ *Id. op. cit.*, p. 57; SCHÄTZEL, W., *op. cit.*, p. 26; SIBERT, M., *op. cit.*, II, p. 448-449.

¹⁴⁹ GOY, R., *op. cit.*, *A.F.D.I.*, 1957, pp. 196 e.v.

¹⁵⁰ SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, p. 256; Naomi Russell Case, *Reports of I.A.A.*, vol. IV, p. 884; LALIVE, P., *Questions actuelles concernant l'arbitrage*, Cours à l'Institut des hautes études internationales, 1959-1960 (multigraphié), II, p. 181.

¹⁵¹ SCHÄTZEL, W., *op. cit.*, p. 25; STOYKOVITCH, S., *op. cit.*, p. 209, voetnoot 1; PUFENDORF, S., *De jure naturae et gentium*, L. V., ch. XIII, par. 4, p. 828, *The Classics of Int. Law*, 1934; GOY, R., *op. cit.*, *A.F.D.I.*, 1957, p. 197, voetnoot 20.

¹⁵² CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 57-58.

eerder dient te leiden tot een herziening van de sententie dan wel tot de eenvoudige vaststelling van de nietigheid van het arbitraal vonnis¹⁵³.

Bedrog kan ofwel te wijten zijn aan beide partijen of aan een partij in het geschil¹⁵⁴.

De gevallen van de *La Abra Silver Mining Co* en *Benjamin Weil* werden door een Amerikaans-Mexicaanse Commissie voor Herstelbetalingen op 27 december 1875 beslecht. De eisers kregen hierbij beiden voldoening. De geldigheid van de sententies werd door het *U.S. Court of Claims* achteraf onderzocht. Dit onderzoek bracht aan het licht dat de eisen door bedrog vanwege de eisers werden voldaan. De sommen die de regering der Verenigde Staten ingevolge deze eisen had ontvangen, werden opnieuw aan Mexico overgemaakt¹⁵⁵.

Een van de meest flagrante voorbeelden van bedrog vinden we in de zgn. *Sabotage gevallen*, die voor een gemengde Duits-Amerikaanse commissie kwamen (1922). Het blijkt dat de verweerders teneinde hun aansprakelijkheid te minimaliseren, opzettelijk een valse bewijsvoering naar voor brachten en op grote schaal getuigen hadden omgekocht. Daardoor werden in 1930 de ingediende eisen door de commissie als ongegrond afgewezen. Bedrog aanvoerend waarvan de commissie het slachtoffer was geworden, stelden de eisers voor de zaak opnieuw te behandelen. Bij beslissing van 1933 verklaarde de commissie zich bevoegd. Ze bezat een

« inherent power to reopen and revise a decision induced by fraud »¹⁵⁶.

Voor de eerste wereldoorlog hadden Duitse industriëlen, de gebroeders Mannesmann, eisen tegen Marokko ingedient vooral met betrekking tot de onteigening van mijnen. In 1914 werd een arbitrale commissie opgericht met het doel deze eisen te onderzoeken. Na de oorlog installeerde Frankrijk opnieuw de commissie die deze kwestie zou onderzoeken en beslechten.

Echter een andere Duitse maatschappij diende in verband met de mijnen eisen in nl. de *Hamburg Marokko Gesellschaft*. Deze maatschappij legde de arbitrale commissie indrukwekkende dossiers voor om haar mijnactiviteiten

¹⁵³ BIN CHENG, *Principles, op. cit.*, pp. 360-361; Case *Naomi Russell*, Dissenting Opinions Comm. Nielson, Mexico-U.S.A. (Special Claims Commission), *Reports I.A.A.*, vol. IV, p. 884.

¹⁵⁴ Cases *Gardiner* and *Benjamin Weil*, de sententies werden vernietigd door een interne procedure, HAMBRO, E., *op. cit.*, p. 13; MOORE, J.B., *A Digest, op. cit.*, vol. VII, pp. 63 e.v.; BALASKO, A., *Causes de nullité de la sentence arbitrale en droit international public*, Paris, 1935, p. 268.

¹⁵⁵ LAMMASCH, *Rechtskracht, op. cit.*, p. 158; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 58; BALASKO, A., *op. cit.*, p. 164; MOORE, J.B., *A Digest, op. cit.*, vol. VII, pp. 63 e.v.; HYDE, C.C., *op. cit.*, II, p. 160 e.v.

¹⁵⁶ WOOLSEY, L.H., « The Arbitration of the Sabotage Claim against Germany », *A.J.I.L.*, 1939, pp. 737 e.v., uitspraak *A.J.I.L.*, 1939, pp. 770 e.v.; BIN CHENG, *Principles, op. cit.*, p. 358.

vóór 1914 te bewijzen. De commissie stond erop dat bewijzen werden geleverd van beëindigd werk. In antwoord hierop diende de maatschappij niet de originele rapporten in van 1912 en 1913, maar wel voor authentisch verklaarde vertalingen. Als verklaring hiervoor voerde men aan dat de originele stukken in Marokko waren gebleven en door Frankrijk waren gesequestreerd. De Marokkaanse regering stond erop dat de originele stukken naar Frankrijk werden gestuurd waar ze met de vertaling werden vergeleken. Uit het vergelijkend onderzoek bleek dat alles wat de zaak van de eiser niet diende, uit de vertaling was weggelaten. Zelfs gedetailleerde rekeningen van onderzoeking en werken waren erin opgenomen waarvan geen spoor in de oorspronkelijke documenten voorkwam. Deze ontdekking werd de rechterlijke instantie meegedeeld.

In 1921 wees de uitspraak dat het aangebrachte bewijsmateriaal duidelijk maakte, dat de vergissing niet op vertalingsfouten berustte, maar als intentioneel was te bestempelen. Frankrijk stelde de Duitse regering van deze feiten op de hoogte met het verzoek dat vervolging tegen de vervalsers zou worden ingesteld¹⁵⁷.

f) *Machtsoverschrijding.*

Een arbitrale instantie bezit een beperkte jurisdictie. Haar machten zijn af te leiden uit en worden beperkt door het compromis. Er kunnen problemen ontstaan omtrent de gevolgen van de niet-naleving der voorgeschreven regels.

Machtsoverschrijding in de strikte zin van de term houdt in dat een arbitrale instantie, die regelmatig met arbitrale machten werd bekleed in de uitoefening ervan, de grondbeginselen en de grenzen door het arbitrageakkoord vastgelegd heeft miskend. In de doctrine bestaat er een vrij algemene overeenstemming over het feit, dat een arbitrale sententie nietig is in de mate dat het scheidsgerecht duidelijk en op substantiële manier de bepalingen van het compromis uitdrukkelijk of op impliciete wijze is te buiten gegaan¹⁵⁸.

In een deel van de rechtsleer is een rechtstheoretisch onderscheid gemaakt tussen machtsoverschrijding en onbevoegdheid, waarmee vooral de afwezigheid van machten wordt bedoeld (*lack of jurisdiction*)¹⁵⁹. Dit onderscheid is gebaseerd op termen uit de nationale rechtssystemen. Hierin bezitten ze een welomschreven betekenis en zijn aanwendbaar omdat ze thuishoren in een

¹⁵⁷ FAUCHILLE, P., *Traité de droit international public*, t. I, 3e partie, Paris, 1926, pp. 567-568, voetnoot 1; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 61.

¹⁵⁸ Voor overzicht van de literatuur, zie CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 81 e.v.

¹⁵⁹ GUERMANOFF, D., *op. cit.*, pp. 57 e.v.; CASTBERG, F., « L'excès de pouvoir dans la justice internationale », *R.C.A.D.I.*, 1931-I, p. 431; POLITIS, N., « Le problème des limitations de la souveraineté et la théorie de l'abus de droit dans les rapports internationaux », *R.C.A.D.I.*, 1925-I, pp. 5 e.v.; BLUHORN, R., « Le fonctionnement et la jurisprudence des tribunaux arbitraux mixtes créés par les traités de paix », *R.C.A.D.I.*, 1932-III, pp. 184 e.v. uitgebouwd en georganiseerd jurisdictioneel systeem. Wanneer deze begrippen

in het domein van het volkenrecht worden overgeplant, verliezen ze wel aan betekenis. Of nu een scheidsrechterlijke instantie onbevoegd is of haar machten overschrijdt brengt een onderzoek naar de draagwijdte der machten, in het licht van de bepalingen van het compromis en de principes van het volkenrecht, met zich. De analyse wordt derhalve bepaald door het onderzoek van het vraagstuk of het scheidsgerecht in feite en in rechte jurisdictioneel bevoegd is ¹⁶⁰.

Twee beginselen die in het volkenrecht algemeen zijn aanvaard, dienen met elkaar verzoend te worden.

Het beginsel *extra compromisum arbiter nihil facere potest*, d.w.z. het principe volgens hetwelk de scheidsrechter slechts geldig handelt wanneer hij binnen de perken van de arbitrale verbintenis of het compromis blijft. Het tweede beginsel houdt in dat het scheidsgerecht rechter is over zijn eigen bevoegdheid, d.w.z. het scheidsgerecht bezit de macht om in geval van twijfel zich uit te spreken over zijn eigen bevoegdheid door middel van een interpretatie van het compromis en de andere juridische documenten waarop de scheidsrechterlijke machten berusten ¹⁶¹.

¹⁶⁰ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 84-85; RUNDSTEIN, S., « La Cour permanente de Justice internationale comme instance de recours », *R.C.A.D.I.*, 1933-I, p. 90, notes 1, 95-96; BOREL, E., « Les voies de recours contre les sentences arbitrales », *R.C.A.D.I.*, 1935-II, pp. 37, 84.

¹⁶¹ BIN CHENG, *Principles, op. cit.*, pp. 276 e.v.; SCOTT, J.B., *Les travaux, op. cit.*, p. XIX; CAPITANT, H. - TROTABAS, L., « L'excès de pouvoir du T.A.M. et la compétence du conseil de la S.D.N. dans l'affaire des optants hongrois », *R.G.D.I.P.*, 1928, pp. 32 e.v.; CASTBERG, F., *op. cit.*, *R.C.A.D.I.*, 1931-I, pp. 426 e.v.; BECKETT, W.E., « Les questions d'intérêt général au point de vue juridique dans la jurisprudence de la C.P.J.I. », *R.C.A.D.I.*, 1932-I, pp. 184 e.v.; SALVIOLI, G., « Les rapports entre le jugement sur la compétence et celui sur le fond dans la jurisprudence internationale », *R.G.D.I.P.*, 1929, pp. 108 e.v.; note, sentence arbitrale, 30 nov. 1929, par C.D. ASSER, France-Pologne, *R.G.D.I.P.*, 1930, pp. 556 e.v.; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, pp. 16 e.v.; STOVKOVITCH, S., *op. cit.*, p. 55; SCHÄTZEL, W., *op. cit.*, pp. 67 e.v.; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 74 e.v.; DAHM, G., *op. cit.*, II, p. 558; RALSTON, J., *op. cit.*, pp. 43 e.v.; SCOTT, J.B., *Rapports, op. cit.*, p. 83; ROSENNE, S., *The International Court of Justice*, Leyden, 1957, pp. 212-213; HAMBRO, E., *L'exécution, op. cit.*, p. 36; BECKETT, W.E., « Decisions of the P.C.I.J., on points of law and procedure of general application », *B.Y.B.I.L.*, 1930, pp. 16 e.v.; LAUTERPACHT, H., « The Legal Remedy in Case of Excess of Jurisdiction », *B.Y.B.I.L.*, 1928, p. 118; HEDGES, R.Y., « The Juridical Bases of Arbitration », *B.Y.B.I.L.*, 1926, p. 117; DE LAPRADELLE, A. - POLITIS, N., Note doctrinale, Commission de Caracas, aff. *Blondel* et autres, Grande-Bretagne-Venezuela, 15 novembre 1869, *Rec.*, *op. cit.*, II, p. 556; COSENTINI, F., « Code international de la paix et de la guerre, Essai d'une codification intégrale du droit des gens », art. 204, *R.G.D.I.P.*, 1935, p. 467; art. 9, Model Rules I.L.C., *A.J.I.L.*, 1959, Off. Doc., p. 243; In Re the Railways of Zeltweg-Wolfsberg and Unterdrauburg-Woellen, Special Tribunal appointed by the Council of the League of Nations, April 4, 1934, *Annual Digest and Reports of Public International Law Cases*, 1933-1934, ed. H. Lauterpacht, London, 1940, pp. 485-486; *Lehigh Valley Railroad Company and others v. Germany*, Mixed Claims Commission, U.S.-Germany, Dec. 15, 1933, *id. op. cit.*, 1935-1937, pp. 481 e.v.; *French High Commission to the States of the Levant v. Egyptian Government* (in the Matter of the Suspension of the Operations

Tenzij andersluidende bepaling van het compromis, zijn ingevolge dit laatste beginsel de partijen verplicht de uitspraken van de arbitrale instantie over haar eigen bevoegdheid te aanvaarden¹⁶². Dit sluit echter, volgens sommige auteurs, niet uit dat de twistende partijen in voorkomend geval de nietigheid van de arbitrale sententie zouden kunnen opwerpen¹⁶³.

Indien de scheidsrechter vonnist over een kwestie die hem niet is voorgelegd in plaats van zich te houden aan het geschil zoals het in het compromis is omschreven, of zich buiten het compromis afgebakende terrein begeeft om kwesties te regelen die reeds een oplossing hadden gekregen, staan we voor een machtoverschrijding met betrekking tot het object van het geschil zelf¹⁶⁴. Een gelijkaardige machtoverschrijding doet zich voor wanneer de scheidsrechter belast is zich alleen uit te spreken over de schadeloosstelling of uitsluitend moet vonnissen over de verantwoordelijkheid, statueert over de indemniteit of

of the French Company Radio-Orient in Egypt), April 20, 1940, *id. op. cit.*, 1941-1942, p. 421; *Binder Claim*, U.S. International Claims Commission, *International Law Reports*, 1953, pp. 565 e.v.; *Montfiore Claim*, Franco-Italian Conciliation Commission, Dec. 7, 1955, *op. cit.*, 1956, pp. 840 e.v.; *Re Dues for Reply Coupons in Croatia*, *Re Transit Charge for Mails from Occupied Yugoslavia*, Postal Administrations of Netherlands and Denmark, Arbitration, March 17, 1956, *id. op. cit.*, 1956, p. 595; *Italy v. United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and United Kingdom of Libya*, General list n° 1 (Interim Measures), U.N. Tribunal for Libya, Febr. 18, 1952, *id. op. cit.*, 1958-I, pp. 517 e.v.; *Purfürst v. Etablissements Vitoux*, Arbitral Commission on property, Rights and Interests in Germany, Febr. 14, 1958, *id. op. cit.*, 1958-I, pp. 530 e.v.; *Italy v. Libya*, General list n° 2, U.N. Tribunal for Libya, July 3, 1954, *id. op. cit.*, 1958-I, pp. 13 e.v.; *Saudi-Arabia v. Arabian American Oil Company (ARAMCO)*, *Arbitral Tribunal*, Aug. 23, 1958, *id. op. cit.*, vol. 27, pp. 146 e.v. « *The arbitration Tribunal fully accepts the rule which authorizes it to be the judge of its own competence and to interpret the compromis, as expressed in art. 11 of the draft conv. on arbitral procedure adopted by the I.L.C. at its fifth session (U.N., New York, 1955). However, this rule does not entitle the Tribunal to go beyond the scope of the arbitration agreement and to assume power which, by their very nature, exceed those of a judge or an arbitrator and belong rather to a friendly mediator (amiable compositeur)* »; *Bareiss v. Federal Republic of Germany*, Arbitral Commission on Property, Rights and Interest in Germany, May 20, 1959, *id. op. cit.*, vol. 28, pp. 580 e.v.; *aff. du Betsy en aff. du Sally* (Etats-Unis-Grande-Bretagne), *comm. mixte de Londres 1797*, opinions des commissaires Gore et Pinkney, DE LAPRADELLE, A. - POLITIS, *Rec. op. cit.*, I, pp. 63 en 131, note doctrinale, *id. op. cit.*, I, pp. 99-105; *Comm. mixte de Washington*, *Etats-Unis-Mexique*, 25 février 1842, *opinion du secrétaire d'Etat Webster*, *id. op. cit.*, I, p. 455; *Comm. mixte de Londres*, *Etats-Unis-Grande-Bretagne*, 15 janvier 1855, *id. op. cit.*, I, p. 667; *aff. de l'United States and Paraguay Navigation Co*, *Etats-Unis-Paraguay*, 13 août 1860, *id. op. cit.*, p. 51; *Rio Grande Claim* (n° 83), London, Nov. 28, 1923, *American and British Claims Arbitration Tribunal*, *A.J.I.L.*, 1925, pp. 211 e.v.; art. 4, P.C.A., *Rules of Arbitration...*, Febr. 1962, *A.J.I.L.*, 1963, *Off. Doc.*, p. 501; *France-Algérie*, *Accord en matière d'arbitrage*, Paris, 26 juin 1963, *Annexe art. 7*, *R.G.D.I.P.*, 1964, p. 608.

¹⁶² CASTBERG, F., *op. cit.*, p. 431; HAMBRO, E., *op. cit.*, p. 36; VERDROSS, A., *op. cit.*, *Zeitschrift für Ausländisches öffentliches Recht*, 1928, p. 439; en *R.D.I.L.C.*, 1928, pp. 228 e.v.

¹⁶³ BALASKO, A., *op. cit.*, p. 188; LALIVE, P., *op. cit.*, p. 149.

¹⁶⁴ CAVARÉ, L., *op. cit.*, II, p. 221; SIBERT, M., *op. cit.*, II, pp. 453 e.v.

wanneer de scheidsrechter niet juist het territoriaal geschil dat hem is onderworpen regelt ¹⁶⁵.

In de zaak over het Aves eiland werd de soevereiniteit door Venezuela en Nederland over dit deel van de Antillen opgeëist. Bij compromis van 5 augustus 1857 werd de kwestie van de soevereiniteit aan koningin Isabella II van Spanje onderworpen, die de sententie verleende op 30 juni 1865 ¹⁶⁶.

De scheidsrechter heeft zich niet vergenoegd uitsluitend over dit probleem te statuëren, maar heeft de pecuniaire verantwoordelijkheid van Venezuela naar voor gebracht. Indien, volgens de sententie, de Hollandse onderdanen verstoken bleven van het visrecht, moest een schadevergoeding worden uitbetaald. Venezuela werd onder een alternatieve verplichting geplaatst, of de Nederlandse vissers schadeloos stellen of hen vrij laten hun activiteiten verder uit te oefenen. Op al deze punten ging de arbiter zijn machten te buiten. De Consul-Generaal van Nederland opteerde voor het recht van visvangst. Venezuela heeft deze vraag ingewilligd zodat feitelijk de onregelmatigheid van de sententie werd gedekt.

Met betrekking tot het grensgeschil tussen Panama en Costa Rica dienen de sententies van president Loubet en *chief Justice* White te worden vermeld. Toen *chief Justice* White het vonnis op 12 september 1914 uitsprak, hield hij de sententie die vroeger door president Loubet werd verleend, voor nietig omdat ze met machtsoverschrijding was bezwaard. Op te merken valt dat rechter White zelf zijn machten is te buiten gegaan omdat hij kwesties heeft beslecht die hem niet zijn voorgelegd geworden ¹⁶⁷.

Het vonnis van het scheidsgerecht in de *Chamizal* arbitrage van 1910 tussen de Verenigde Staten en Mexico werd aangevochten omdat bepalingen van het compromis werden over het hoofd gezien, en een grenslijn werd gevonnist die onmogelijk kon gelocaliseerd worden ¹⁶⁸.

Het geschil inzake de N.-O. grenzen der Verenigde Staten en Canada werd aan een arbitrageregeling onderworpen. Groot-Brittannië en de Verenigde Staten sloten op 29 november 1827 een compromis waarbij de koning der Nederlanden als scheidsrechter werd aangeduid. Deze verleende het arbitraal vonnis op 10 januari 1831. In dit geval heeft de scheidsrechter een andere rol gespeeld dan deze die in het compromis werd voorzien. De arbitrale overeenkomst had hem belast de grens af te bakenen op punten waar onenigheid over bestond. Er werd hem een feitelijke kwestie voorgelegd, zodat hij zich moest uitspreken

¹⁶⁵ CASTBERG, F., *op. cit.*, R.C.A.D.I., 1931-I, pp. 368 e.v.

¹⁶⁶ DE LAPRADELL - POLITIS, *op. cit.*, II, pp. 408, 420-421; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 90; CASTBERG, F., *op. cit.*, R.C.A.D.I., 1931-I, pp. 371 e.v.; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, p. 250; LALIVE, *op. cit.*, p. 153; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, p. 95.

¹⁶⁷ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 101 e.v.

¹⁶⁸ *Id. op. cit.*, pp. 151 e.v.; A.J.I.L., 1911, p. 782.

voor een van de twee voorgestelde grenslijnen. In werkelijkheid opteerde de rechter voor een bemiddeling tussen de twistende partijen, wat zijn taak niet was. Hij rechtvaardigde zijn houding door aan te voeren dat de verdragsbepalingen vaag waren en niet toelieten zich uit te spreken over een van beide grenzen zonder de principes van het recht en de billijkheid te kennen. Hij legde een derde grenslijn vast en koos hiervoor redenen die vreemd waren aan het compromis. De scheidsrechter inspireerde zich uitsluitend op wat hem passend leek. Aldus ging hij duidelijk zijn rol te buiten¹⁶⁹. Voordat de scheidsrechter zijn uitspraak verleende had hij de twistende partijen supplementaire machten moeten vragen. Juist en voorzichtig was de houding van de Russische Tsaar die in 1888 zich in een grensgeschil tussen Frankrijk en Nederland met betrekking tot de grens van Guyana uitdrukkelijk, ingevolge een bijkomend compromis, de bevoegdheid liet toekennen in voorkomend geval een derde grenslijn vast te leggen¹⁷⁰.

Het is mogelijk dat de scheidsrechter bepalingen van het compromis miskent die essentieel zijn in die zin dat ze de te volgen weg uitstippelen om tot de uitspraak te komen. In dergelijk geval staan we voor een machtsoverschrijding met betrekking tot substantiële regels die van toepassing werden gesteld¹⁷¹.

Dr. Barge verleende op 22 februari 1904 een sententie ter oplossing van het geschil *Orinoco Steamship Company* dat tussen de Verenigde Staten en Venezuela was gerezen. Van Amerikaanse zijde hield men de sententie voor nietig omdat het vonnis was bezwaard door machtsoverschrijding en essentiële dwalingen. Na vruchteloze onderhandelingen werd op 13 februari 1909 een protocol ondertekend waarbij de zaak naar het Permanente Hof van Arbitrage werd verwezen. Men moest o.m. uitmaken of de scheidsrechter zijn bevoegdheden niet was te buiten gegaan door op bepaalde punten de uitspraak te funderen op de Venezolaanse wetgeving. Het compromis hield trouwens een bepaling in dat het geschil zou worden beslecht op basis van een absolute billijkheid, zonder acht te slaan op bepalingen van de nationale wetgeving. Het Hof heeft verklaard dat

¹⁶⁹ DE LAPRADELLE - POLITIS, *op. cit.*, I, p. 395; BIN CHENG, *Principles, op. cit.*, p. 260; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, pp. 91 e.v.; HAMBRO, E., *op. cit.*, pp. 12-13; SCHACHTER, O., *op. cit.*, *A.J.I.L.*, 1960, p. 3, voetnoot 9; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 88; RALSTON, J.H., *op. cit.*, pp. 42, 58; HALLECK's, *International Law*, 4th ed., vol. I, 1908, p. 500; SCHÄTZEL, W., *Internationale Gerichtsbarkeit*, 1960, pp. 77 e.v.; zie bv. ook Arbitrage over de grenzen van de Andes tussen Argentinië en Chili, sententie van Koning Edward VII, dd. 20 nov. 1902, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 95 e.v.; ALVAREZ, *R.G.D.I.P.*, 1903, p. 610; Ministère des Affaires étrangères, Note du service juridique dd. 27 février 1936, KISS, A.C., *op. cit.*, V, p. 60; *Cerruti Case*, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 91 e.v.; STOYKOVITCH, S., *op. cit.*, pp. 197 e.v.; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, pp. 97 e.v.; *Case of the Caracas General Waterworks Company*, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 97; *Hungarian Optants Case*, *ibid.*, pp. 116 e.v.

¹⁷⁰ SCHÄTZEL, W., *op. cit.*, p. 78, voetnoot 10; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 97.

¹⁷¹ SIBERT, M., *op. cit.*, II, p. 454; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 140 e.v.; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, pp. 251 e.v.

« l'excès de pouvoir peut consister non seulement à décider une question non soumise aux arbitres, mais aussi à méconnaître les dispositions impératives du compromis quant à la voie d'après laquelle ils doivent arrêter leurs décisions, notamment en ce qui concerne la loi ou les principes de droit à appliquer »¹⁷².

In het geschil tussen Honduras en Nicaragua, met betrekking tot de arbitrale sententie verleend door de koning van Spanje dd. 23 december 1906, werd o.m. het probleem van de machtsoverschrijding opgeworpen.

Het compromis had trouwens een aantal middelen van bewijs vastgelegd die in overweging moesten worden genomen. Nicaragua voerde aan dat de scheidsrechter ingevolge de arbitrale overeenkomst moest bepalen, wat het territorium was, waarover elke republiek sedert de onafhankelijkheid meester was en hierbij gehouden was een hiërarchische orde van toelaatbare bewijzen in acht te nemen. Volgens Nicaragua zou de scheidsrechter een machtsoverschrijding hebben begaan omdat de beoordeling der feiten niet is geschied in het licht van deze imperatieve bepalingen. Het Internationaal Hof van Justitie heeft echter dit bezwaar als ongegrond afgewezen. De sententie van de scheidsrechter was gebaseerd op historische en juridische overwegingen die in overeenstemming waren met de paragrafen 3 en 4 van art. 2¹⁷³.

Het niet-toepassen door de scheidsrechter van regels in het compromis vervat of het toepasselijk stellen van andere dan voorgeschreven regels, kan een machtsverschrijding tot gevolg hebben. Dit is eveneens het geval wanneer de scheidsrechter die gehouden is in rechte te statuëren een billijkheidsoplossing verleent. Zoals we er reeds hebben op gewezen in het geschil tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk inzake de N.-O. grenzen der Verenigde Staten was de sententie gebrekkig. Op 10 januari 1831 verleende de koning der Nederlanden een vonnis waarbij de grenslijn, in afwijking met de bepalingen van het compromis, werd afgebakend steunend op billijkheidsgronden¹⁷⁴.

Het geval *Pelletier* wordt in verband met de machtsoverschrijding vaak aangehaald. De problemen die naar aanleiding van dit geval waren gerezen waren niet zozeer van preliminaire jurisdictionele aard, t.t.z. men beschouwde de jurisdictie van het scheidsgerecht over de partijen en de zaak zelf rechtmatig.

¹⁷² SCOTT, J.B., *Les travaux*, op. cit., pp. 245-246, 239 e.v.; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, op. cit., p. 25; SCHÄTZEL, W., op. cit., p. 85; VERDROSS, A., *Völkerrecht*, op. cit., p. 424, voetnoot 1; BIN CHENG, *General Principles*, op. cit., pp. 260-261; SCHWARZENBERGER, G., *International Law*, op. cit., vol. II, pp. 472 e.v.; HYDE, C.C., op. cit., II, p. 159; CAVARÉ, L., op. cit., II, pp. 222 e.v.

¹⁷³ Art. 2, par. 3. *Il sera entendu que chaque république est maîtresse des territoires qui, à la date de l'indépendance, constituaient respectivement les provinces du Honduras et du Nicaragua.*

Par. 4. *La commission mixte pour fixer les limites, tiendra compte du domaine du territoire pleinement prouvé et ne reconnaîtra pas de valeur juridique à la possession de fait alléguée par l'une ou l'autre des parties.* GUYOMAR, G., op. cit., A.F.D.I., 1960, pp. 367-368 alsook voetnoot 12.

¹⁷⁴ SIBERT, M., op. cit., II, pp. 453, cf. voetnoot 168.

Het bezwaar dat men opperde liep niet over de bevoegdheid van de scheidsrechter, maar men was van oordeel dat zijn interpretatie van het compromis, met betrekking tot de wijze waarop het geschil moest beslecht worden, verkeerd was en uitliep op een machtsoverschrijding¹⁷⁵.

Het probleem of een scheidsgerecht, dat is opgericht om het bedrag vast te stellen van de schadeloosstelling voortspruitend uit een eis waarbij de verantwoordelijkheid is bewezen, een sententie kan verlenen waarin geen schadevergoedingen voorkomen, komt tot uiting in de uitspraak van de commissie, die ingevolge een overeenkomst (4 februari 1859) tussen de Verenigde Staten en Paraguay werd opgericht.

Evenals in tal van andere gevallen¹⁷⁶ werd ook hier de machtsoverschrijding aangeklaagd¹⁷⁷.

In het reeds besproken geschil tussen Nicaragua en Honduras, heeft Nicaragua machtsoverschrijding aangevoerd omdat de scheidsrechter territoriale compensaties had toegekend. Aangevoerd werd dat de rechter geen discretionaire macht hiertoe bezat en derhalve een macht had uitgeoefend die hij niet bezat.

Het Internationaal Hof van Justitie heeft dit argument afgewezen, na onderzoek van de toepasselijke verdragsbepalingen¹⁷⁸.

g) *Essentieel proceduregebrek.*

Deze nietigheidsgrond omvat elke miskenning van fundamentele procedure-regels, die als inherent aan een degelijke procesvoering kunnen worden beschouwd, of die algemeen door de beschaafde naties zijn erkend.

De proceduriële gebreken die op een flagrante rechtsmiskening wijzen, zullen de geldigheid van de sententie aantasten¹⁷⁹. Het proceduregebrek is als autonome oorzaak van nietigheid in de doctrine wel eens betwist geworden¹⁸⁰. Niettemin, art. 35 (c) van de modelregels uitgewerkt door de codificatiecommissie der Verenigde Staten aanvaardt dat de geldigheid van de sententie kan worden aangevochten op grond van het feit

« That there has been a failure to state the reasons for the award or a serious departure from a fundamental rule of procedure »¹⁸¹.

Uit de formulering blijkt reeds dat niet iedere miskenning van een procedure-

¹⁷⁵ *Pelletier Case*, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 141; MOORE, J.B., *A Digest...*, *op. cit.*, vol. VII, pp. 60-61.

¹⁷⁶ *Orinoco Steamship Co Case*, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 145 e.v.; SCOTT, J.B., *Travaux*, *op. cit.*, pp. 239 e.v., *cf.* voetnoot 172; *Chamizal Case*, V.S.-Mexico, sententie 15 juni 1911, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 151 e.v.; SCHACHTER, O., *op. cit.*, A.J.I.L., 1960, p. 4, note 11; *cf.* voetnoot 168; sententie 9 juli 1909, Bolivia-Peru, CAVARÉ, L., *op. cit.*, II, p. 223.

¹⁷⁷ *Claim of the U.S. and Paraguay Navigation Co*, CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 143 e.v.

¹⁷⁸ GUYOMAR, G., *op. cit.*, A.F.D.I., 1960, p. 368.

¹⁷⁹ SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, pp. 252-253; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 189.

¹⁸⁰ BALASKO, A., *op. cit.*, p. 133.

¹⁸¹ Model Rules I.L.C., A.J.I.L., 1959, Off. Doc., p. 247.

regel die nietigheid met zich kan brengen. Het gebrek moet van die aard zijn dat hierdoor de arbitrage en de sententie hun judicieel karakter verliezen. Daarbij komt dat de belangen van een partij hierdoor reëel moeten geschaad zijn en de belanghebbende Staat niet door stilzwijgen het gebrek heeft gedekt¹⁸².

Een van de meest elementaire proceduriële rechten bestaat erin dat elke partij het recht bezit gehoord te worden en middelen van bewijs naar voor te brengen.

Tal van auteurs zijn het erover eens : indien dergelijk recht wordt miskend, zal de sententie voor nietig worden aangezien¹⁸³.

Dit principe werd erkend in de *Umpire cases*. Een Amerikaans-Columbiaanse gemengde commissie van 1864 beschouwde de vonnissen die de opperscheiders-rechter van een vroeger opgerichte commissie had verleend, als ongeldig. Als reden hiervoor werd aangehaald het feit dat in een reeks geschillen sommige partijen niet in de gelegenheid werden gesteld te worden gehoord. Aldus vielen de niet opgeloste geschillen in de bevoegdheid van de gemengde commissie van 1864¹⁸⁴. Wanneer men de partijen voor het scheidsgerecht niet op voet van gelijkheid en met volledige onpartijdigheid heeft behandeld, kan dit aanleiding geven om de geldigheid van de sententie te betwisten. Het gaat niet op dat een agent van de ene partij zou gehoord worden in afwezigheid van de vertegenwoordiger van de partner in het geschil¹⁸⁵.

De partijen hebben recht op een vonnis dat door het rechterscollege, zoals het bij compromis werd aangeduid, wordt uitgesproken. Opdat het vonnis geldig zou zijn moet aan een aantal essentiële voorwaarden voldaan zijn. Het rechterscollege zal bij het verlenen van het vonnis als corps optreden. De meerderheid moet aan de basis liggen van de uitspraak.

Een degelijke, gezamenlijke deliberatie alsmede een motivering, worden noodzakelijk geacht¹⁸⁶.

Het gemis of onregelmatige beraadslaging werd bijvoorbeeld ingeroepen door de Amerikaanse commissarissen. In hun *dissenting opinions* gevoegd bij de sententies verleend door de Amerikaans-Mexicaanse Commissies voor Herstelbetaling wordt dit tekort aan de kaak gesteld¹⁸⁷. Kort daarop trouwens werden de activiteiten van deze commissies geschorst.

¹⁸² CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 38-39; LALIVE, P., *op. cit.*, II, p. 17; SCHÄTZEL, W., *Rechtskraft und Anfechtung von Entscheidungen Internationaler Gerichte*, 6 Frankfurter Abhandlungen zum Kriegverhütungsrecht, 1928, pp. 61-71.

¹⁸³ BLUNTSCHLI, J., *op. cit.*, p. 276; FAUCHILLE, P., *op. cit.*, I, 3e partie, p. 552; GENET, R., *Traité de diplomatie et de droit diplomatique*, t. III, Paris, 1932, p. 587; HEFFTER, A.G., *op. cit.*, p. 210; VON BULMERINCQ, U., *op. cit.*, p. 352; VON HOLTZENDORFF, *op. cit.*, p. 43; ACCIOLY, H., *op. cit.*, II, pp. 41-42; VERDROSS, A., *Völkerrecht*, 1964, *op. cit.*, pp. 423 e.v.

¹⁸⁴ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 40 e.v.

¹⁸⁵ LALIVE, P., *op. cit.*, II, p. 180; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, pp. 252 e.v.

¹⁸⁶ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 43 e.v., en overzicht van de literatuur.

¹⁸⁷ Dissenting Opinion in *Santa Isabel Claims*, *Reports of I.A.A.*, vol. IV, p. 796; *Dickson Car Wheel Co*, *ibid.*, p. 691; *Naomi Russel Case*, *ibid.*, p. 878, zie ook CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 45 e.v.

In verband met de Frans-Mexicaanse Commissie van 1924 werd de kwestie in het gemis aan gezamenlijke beraadslaging op vrij ernstige wijze gesteld.

Op aansturen van zijn regering nam de Mexicaanse commissaris geen deel aan de deliberaties. Niettemin werd over diverse gevallen gestatueerd, die achteraf als ongeldig werden aangezien. Bij gemeenschappelijke overeenkomst dd. 2 augustus 1930 werden de betwiste gevallen aan de uitspraak van een nieuwe commissie onderworpen¹⁸⁸.

De gevallen *Black Tom* en *Kingsland* of de zgn. *sabotage* zaken werden ingevolge een overeenkomst van 10 augustus 1922 voor een Duits-Amerikaanse commissie gebracht. Duitsland heeft aangevoerd dat elke sententie die werd verleend na de terugtrekking van de Duitse commissaris, nietig en zonder gevolg zou blijven. De terugroeping werd onder voorwendsel geformuleerd. Als motief voerde de commissaris aan dat hij niet langer in een procedure kon samenwerken

« which no longer offers to both parties equally the usual guarantees of a decision arrived at in a really judicial way »¹⁸⁹.

Onder de proceduregebreken, die de nietigheid met zich kunnen brengen, wordt de afwezigheid van motivering vermeld. In een deel van de rechtsleer is deze kwestie vroeger betwist geworden. Hiervoor steunde men op traditionele gronden van arbitrages door vorsten, die vaak hun sententies niet met motieven rechtvaardigden¹⁹⁰. Soms voerde men politieke overwegingen¹⁹¹ of nationale praktijken aan¹⁹² om de motivering achterwege te laten. De praktijk der scheidsgerichten hun uitspraken met motieven te staven is gekristalliseerd in een zeer rijke casuïstiek. We mogen zeggen dat de hedendaagse doctrine op dit punt onverdeeld is. Het belang voor de partijen is zo groot dat de motivering van vonnissen in de arbitrale praktijk is uitgegroeid tot een fundamentele procedureregulering waarvan de schending tot nietigheid leidt¹⁹³. Ook dit is het standpunt van de Commissie voor Volkenrecht der Verenigde Naties¹⁹⁴.

De afwezigheid of een gemis aan voldoende motivering is in een aantal zaken opgeworpen, zoals bv. de *Chamizal* arbitrage en de *Norwegian Claims case*¹⁹⁵. In de doctrine zijn sommige vonnissen op deze grond betwist geworden.

In de zaak *Cerruti* tussen Columbia en Italië werd het gemis aan motieven

¹⁸⁸ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 46 e.v.

¹⁸⁹ *Id. op. cit.*, pp. 49 e.v., alsmede antwoord van de opperscheidsrechter dd. 2 maart 1939.

¹⁹⁰ Verklaringen van baron von Bülow m.b.t. de zaak *Portendick*, 1843, DE LAPRADELLE, A., - POLITIS, *op. cit.*, I, p. 526.

¹⁹¹ LALIVE, P., *op. cit.*, II, p. 176.

¹⁹² BALASKO, A., *op. cit.*, p. 127.

¹⁹³ Cf. *supra* uitbouw v.d. sententie, voetn. 25 t/m 29.

¹⁹⁴ Art. 35 (c), Model rules I.L.C., A.J.I.L., 1959, Off. Doc., p. 247.

¹⁹⁵ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 51; zie ook *Cayuga Indians Case*, *ibid.*

van de sententie, verleend door president Cleveland dd. 2 maart 1897, door Columbia ingeroepen om slechts een deel van de sententie uit te voeren¹⁹⁶.

Het probleem van de gebrekkige motivering heeft zich ook gesteld naar aanleiding van een geschil tussen Panama en Costa-Rica dat werd beslecht door president Loubet¹⁹⁷.

De grensregeling bij vonnis door de president van Argentinië tussen Bolivia en Peru (1909)¹⁹⁸ en de grensafbakening tussen Argentinië en Chili door koning Edward VII werden om reden van onvoldoende motivering betwist¹⁹⁹.

Soms assimileert men de gebrekkige of onvoldoende motivering met afwezigheid van motieven. Niettemin, in de kwestie *Norwegian Shipowners' Claims* hebben de Verenigde Staten het Permanente Hof van Arbitrage een onvoldoende motivering verweten zonder echter te beweren dat de sententie hierdoor nietig zou zijn en de uitvoering zonder gevolg zou blijven²⁰⁰.

Men kan ook redetwisten over de vraag te weten of een contradictie in de motivering gelijk staat met een gemis aan motieven. In de zaak over de arbitrale sententie die op 23 december 1906 door de koning van Spanje werd verleend, heeft het Internationale Hof van Justitie op 18 november 1960 uitspraak gedaan. Nicaragua heeft in dit geschil met Honduras o.m. zowel het gemis aan motivering als tegenstrijdigheid in de motieven opgeworpen. Het Hof heeft echter deze klacht afgewezen en bevestigd dat

« l'examen de la sentence montre qu'elle traite en ordre logique et avec quelque détail de toutes les considérations pertinentes et que les conclusions de l'arbitre sont fondées sur un raisonnement et des explications suffisantes... »²⁰¹.

De afwezigheid van motivering kan, tenzij de partijen het tegendeel zijn overeengekomen, een oorzaak van nietigheid van het arbitraal vonnis uitmaken.

Volgens Lalive is daarentegen een onvoldoende en gebrekkige motivering niet te assimileren met een totale afwezigheid van motieven. Slechts in uiterst zeldzame gevallen, waarbij het beschikkend gedeelte onbegrijpelijk zou zijn, met betrekking tot de aangehaalde rechtsmotieven, zou dergelijke gelijkstelling opgaan of aanvaardbaar lijken²⁰².

¹⁹⁶ DARRAS, *op. cit.*, *R.G.D.I.P.*, 1899, pp. 533 e.v.; STOYKOVITCH, S., *op. cit.*, pp. 197 e.v.; CASTBERG, F., *op. cit.*, *R.C.A.D.I.*, 1931-I, pp. 389 e.v.; BALASKO, A., *op. cit.*, pp. 270 e.v.

¹⁹⁷ CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 51.

¹⁹⁸ WEISS, « L'arbitrage de 1909 entre la Bolivie et le Pérou » (1910), *R.G.D.I.P.*, vol. 17, p. 134.

¹⁹⁹ ALVAREZ, « Des occupations des territoires contestés à propos de la question de limites entre le Chili et la République argentine » (1903), *R.G.D.I.P.*, vol. 10, p. 681.

²⁰⁰ *Norwegian Shipowners' Claims, Reports of I.A.A.*, vol. I, pp. 309 e.v., zie ook pp. 344 e.v.; *A.J.L.L.*, 1923, p. 287; CASTBERG, F., *op. cit.*, *R.C.A.D.I.*, 1931-I, p. 390; BALASKO, A., *op. cit.*, p. 128.

²⁰¹ GUYOMAR, G., *op. cit.*, *A.F.D.I.*, 1960, pp. 368 e.v.

²⁰² LALIVE, P., *op. cit.*, II, p. 178.

f) *Rechtsgevolgen van de gebreken.*

De diverse gebreken en nietighedsgronden die de arbitrale sententies kunnen bezwaren zijn het voorwerp geweest van controverses vooral met betrekking tot de juridische gevolgen die er kunnen aan vast zitten.

Naargelang de ernst van de tekorten werd er in de doctrine een onderscheid gemaakt tussen het niet-bestaan en de absolute nietigheid van de arbitrale vonnissen. Eveneens werd er over de juridische draagwijdte van de relatieve en gedeeltelijke nietigheid geredetwist.

Volgens sommigen²⁰³ dient het vonnis voor onbestaand te worden aangezien, wanneer de scheidsrechter, die buiten het compromis heeft gestatueerd, zich hierbij schuldig heeft gemaakt aan usurpatie van macht. Deze onregelmatigheid kan nooit stilzwijgend worden gedekt. Op elk ogenblik zal de belanghebbende partij dit niet bestaan met alle middelen kunnen inroepen.

Deze notie is niet van kritiek vrijgebleven. Volgens Brierly is het onderscheid tussen nietigheid en het niet bestaan wel bruikbaar in het nationaal recht maar niet in het volkenrecht. De overplanting gaat niet op omdat er in het volkenrecht geen georganiseerd judicieel apparaat voorhanden is²⁰⁴.

Guggenheim is van oordeel dat het vonnis met zeer ernstige gebreken moet zijn aangedaan om, afgezien van een formele aanvechtbaarheid, de absolute nietigheid tot gevolg te hebben. Aangezien er voor de vaststelling van absoluut nietige vonnissen geen beroeps- of verbrekingsinstantie bestaat, zal het rechterlijk onderzoek slechts een vaststellende of declaratieve betekenis bezitten. De absolute nietigheid is *ex tunc* en is onafhankelijk van het tijdstip waarop het nieuwe vonnis wordt verleend²⁰⁵. Hierbij dient te worden onderlijnd dat het laten gelden van dergelijke nietigheid niettemin afhankelijk blijft van de wil der partijen.

Castberg assimileert de absolute nietigheid in werkelijkheid met het juridisch niet bestaan van de sententie²⁰⁶, wat zeker niet meer klaarheid in het debat brengt. We hebben de indruk dat de diverse meningen, die in de rechtsleer met betrekking tot de gevolgen van de gebreken werden verdedigd, niet steeds de rechtszekerheid dienen.

²⁰³ DUGUIT, « Le différend romano-hongrois et la Société des Nations », *La réforme agraire en Roumanie*, t. I, p. 152, note p. 311; zie ook BASDEVANT, JÈZE, PLOITIS, p. 504; GUGGENHEIM, *op. cit.*, I, p. 660, voetnoot 171; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, pp. 78 e.v.; RUNDSTEIN, S., « La C.P.J.I. comme instance de recours », *R.C.A.D.I.*, 1933-I, pp. 88 e.v.

²⁰⁴ BRIERLY, J.L., « The Hague Conventions and the Nullity of Arbitral Awards », *B.Y.B.I.L.*, 1928, pp. 116 e.v.; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, pp. 219 e.v.

²⁰⁵ GUGGENHEIM, P., *op. cit.*, pp. 660 e.v.; BALASKO, *op. cit.*, p. 201; GUERMANOFF, D., *op. cit.*, p. 50; CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 219.

²⁰⁶ CASTBERG, F., « L'excès de pouvoir dans la justice internationale », *R.C.A.D.I.*, 1931-I, p. 448.

Over de juiste juridische draagwijdte van een gebrekkige sententie blijkt men het niet eens te zijn. Grotendeels omdat men met rechtscategorieën werkt, die in het intern recht bruikbaar zijn maar in het volkenrecht met teveel reserves dienen te worden omringd om werkelijk praktisch nut op te leveren.

De relatieve nietigheid dient evenals de andere nietigheden in het licht van een annulatieprocedure te worden gezien. Wanneer een gebrekkig vonnis wordt uitgevoerd dan zal slechts vanaf het ogenblik dat de benadeelde partij de nietigheid inroept, de sententie zonder retroactieve gevolgen kunnen geannuleerd worden. In tegenstelling met de absolute nietigheid is de vernietiging van een relatief gebrekkig vonnis *ex nunc* zonder terugwerkende kracht ²⁰⁷.

De uitspraak van het Permanente Hof van Arbitrage is inzake de gedeeltelijke nietigheid niet zonder belang. In de zaak van de *Orinoco Steamship Co* wees het Hof bij vonnis dd. 25 oktober 1910 dat

« lorsqu'une sentence arbitrale comporte divers chefs indépendants de demande et portant diverses décisions, la nullité éventuelle de l'une est sans influence quant aux autres ... » ²⁰⁸.

Er is ook wel eens aangevoerd dat de nietigheid van de arbitrale sententie als *sui generis* is te beschouwen ²⁰⁹. Evenals de relatieve nietigheid kan ze gedekt zijn door de passiviteit van de geschade partij. Men voert hierbij aan dat deze nietigheid zeker niet is onder te brengen bij de absolute nietigheden, omdat de jurisdictionele vernietiging geen retroactief gevolg kan hebben.

Algemeen kan men zeggen dat de auteurs het eens zijn over het feit dat de nietigheid slechts zal kunnen ingeroepen worden wanneer het gebrek reëel en daarbij van ernstige aard is ²¹⁰. Anderzijds is het mogelijk, dat de partij in wiens nadeel machtsoverschrijding is gebeurd ervan kan afzien het gebrek in te roepen. Over het algemeen zal men de berusting van de belanghebbende partij t.o.v. machtsoverschrijding begaan in de loop van het proces, beschouwen als een stilzwijgend aanvaarden van de toestand. Dit heeft voor gevolg dat de overschrijding achteraf niet meer zal kunnen ingeroepen worden als oorzaak van nietigheid van de sententie ²¹¹. Dit is zeker het geval wat de gebreken van het compromis betreft. Dergelijke tekorten acht men gedekt wanneer men zonder reserves voor de scheidsrechterlijke instantie verschijnt ²¹². Opatd de nietigheid

²⁰⁷ GUGGENHEIM, P., « La validité et la nullité des actes juridiques internationaux », *R.C.A.D.I.*, 1949-I, pp. 234 e.v.

²⁰⁸ SCOTT, J.B., *Les travaux de la C.P.A.*, *op. cit.*, p. 244; zie ook BALASKO, A., *op. cit.*, p. 203, p. 32, ontwerpen van het comité van experts, 1930 'sous-commission, XXe Ass. le C., P.V.

²⁰⁹ BASTID, S., *op. cit.*, *J.Cl. dr. int.*, vol. II, fasc. 249, p. 16.

²¹⁰ BALASKO, *op. cit.*, p. 204; SALVIOLI, G., « Les règles générales de la paix », *R.C.A.D.I.*, 1933-IV, p. 158.

²¹¹ CASTBERG, F., *op. cit.*, *R.C.A.D.I.*, 1939-I, p. 421.

²¹² CARLSTON, K.S., *op. cit.*, p. 65; BALASKO, A., *op. cit.*, pp. 149, 201; SIMPSON, J. - HAZEL FOX, *op. cit.*, p. 258.

rechtsgevolgen zou hebben, dient ze natuurlijk op het gepaste ogenblik te worden ingeroepen. Wanneer een Staat machtsoverschrijding niet heeft ingeroepen van zohaast hij kennis ervan heeft gekregen, zal hij later dit gebrek niet mogen aanvoeren om de sententie nietig te verklaren. Het Internationaal Hof van Justitie heeft verklaard dat Nicaragua niet meer gerechtigd was als oorzaak van nietigheid van de arbitrale sententie, de onregelmatige aanduiding van de scheidsrechter en de ontbinding van het verdrag dat in de arbitrale regeling voorzag, aan te voeren. Nicaragua heeft trouwens vrij de aanstelling van de scheidsrechter aanvaard en heeft geen enkele opwerping in verband met zijn bevoegdheid geformuleerd. Dit land heeft vrijelijk aan de ganse arbitrale procedure deelgenomen. Nicaragua heeft nog andere gebreken als nietigheidsgrond aangevoerd. Het Internationaal Hof heeft ook deze afgewezen op basis van volgende motivering :

« ... le Nicaragua a, par ses déclarations expresses et par son comportement reconnu le caractère valable de la sentence et il n'est plus en droit de revenir sur cette reconnaissance pour contester la validité de la sentence »²¹³.

Het feit dat Nicaragua slechts veel later, nadat kennis werd genomen van de volledige tekst, de geldigheid in twijfel heeft getrokken, bevestigt de conclusies van het Hof. Het is duidelijk dat men niet meer gerechtigd is de nietigheid van de sententie in te roepen, wanneer men in kennis van bepaalde gebreken heeft nagelaten deze op het gepaste ogenblik aan te klagen.

4. BESLUIT

Het onderzoek van de doctrine, de arbitrale en diplomatieke praktijk brachten een aantal kenmerken op de voorgrond. Ze zijn als inherent aan de arbitrale regeling in het volkenrecht te beschouwen.

Het verbindend karakter van het arbitraal vonnis behoort onbetwistbaar tot het positief recht. De basis ervan berust in het conventioneel recht

Het gezag van het rechterlijk gewijsde strekt zich niet alleen uit over het beschikkend gedeelte, maar ook over hetgeen rechtstreeks het beschikkend gedeelte fundeert.

In de doctrine bestaat er algemene overeenstemming dat Staten, die beroep hebben gedaan op een arbitrageregeling, gehouden zijn de verleende sententie te goeder trouw uit te voeren. Uit de analyse van de arbitrale praktijk blijkt dat, indien de arbitrageovereenkomst geen specifieke regeling voor de uitvoering voorziet of er ook niet de modaliteiten van vastlegt, niettemin de betrokken Staten gehouden zijn de nodige maatregelen ter uitvoering van het vonnis te treffen.

²¹³ GUYOMAR, G., *op. cit.*, A.F.D.I., 1960, p. 367.

Het is een feit dat slechts zelden Staten hebben geweigerd zich naar de arbitrale sententie te gedragen. Wanneer men zich aan de uitvoering wil onttrekken wordt meestal een of ander gebrek van de sententie aangevoerd. Dit neemt niet weg dat problemen inzake de niet-uitvoering blijven bestaan.

In het klassiek volkenrecht dient het willig karakter van de uitvoering te worden onderlijnd. Tegen de in gebreke blijvende Staat werden dan ook tal van coërcitieve unilaterale maatregelen genomen. Ingevolge de voortschrijdende institutionalisering van het volkenrecht is de unilaterale aanwending van geweld zoniet uitgesloten dan toch stellig beperkt geworden. De tussenkomst van internationale organisaties wordt als positief middel beschouwd om de uitvoering van arbitrale vonnissen te verzekeren.

Naar aanleiding van de problemen in verband met de uitvoering, werd het vraagstuk van de interpretatie van het arbitraal vonnis gesteld. Uit het onderzoek blijkt dat in de regel de scheidsrechterlijke instantie onbevoegd is haar eigen uitspraken te interpreteren. Nadat het vonnis werd verleend is in principe het scheidsgerecht als *functus officio* te beschouwen. Aan de basis van de arbitrale interpretatieprocedure ligt steeds de wil der betrokkenen partijen. Ze kunnen hun toestemming hiertoe bij voorbaat of achteraf verlenen. Deze procedure laat geenszins toe kwesties opnieuw in discussie te brengen waarover regelmatig werd gevonnist.

De studie van de rechtsleer en de casuïstiek laat toe te besluiten dat het arbitraal vonnis als definitieve regeling van het geschil wordt bedoeld en kracht van het rechterlijk gewijsde bezit. In beginsel is het derhalve onmogelijk een kwestie opnieuw in geding te brengen, die tussen dezelfde partijen regelmatig werd beslecht. Het vonnis is echter door een relativiteit gekenmerkt omdat zowel het verbindend als het definitief karakter van de sententie uitsluitend voor de partijen in het geschil en alleen met betrekking tot de gewezen zaak geldt.

Opdat een sententie de normale juridische gevolgen zou bezitten dient ze vrij te zijn van ernstige gebreken. De doctrine en de statenpraktijk laten toe dat in bepaalde omstandigheden een vonnis gebrekkig kan zijn en aanleiding kan geven tot nietigheid. De ongeldigheid van de overeenkomst waarop de bevoegdheden van de scheidsrechter steunen, heeft in beginsel de onbevoegdheid van de rechter tot gevolg. Een onrechtmatige handeling kan bezwaarlijk aan de grondslag liggen van rechtmatige rechtsgevolgen. Niettemin is men in de doctrine van oordeel dat dit gebrek door een stilzwijgende goedkeuring kan gedekt zijn. De vrijwillige deelneming aan de arbitrale procedure berooft de Staat eveneens van het recht de onregelmatige aanstelling van de scheidsrechter in te roepen wanneer de sententie werd verleend.

Vrij algemeen is men van oordeel dat bij ontstentenis van een overeenkomst waarbij middelen van verhaal tegen de sententie zijn uitgewerkt, het vonnis

niet voor ongeldig kan worden aangezien om reden van een slechte toepassing van het recht.

Uit deze studie blijkt eveneens dat corruptie van de scheidsrechter de sententie gebrekkig kan maken. De regel der onpartijdigheid, die nauw verbonden is met gezonde rechtsbedeling komt door dit gebrek in het gedrang. Opdat echter corruptie als oorzaak van nietigheid kan worden aangewend, dient corruptie bewezen te zijn en werkelijk nadeel hebben berokkend. Het bedrog door de partijen in geschil gepleegd dient, eerder te leiden tot herziening van het vonnis dan wel tot de eenvoudige vaststelling van de nietigheid. Uit het onderzoek blijkt dat machtsoverschrijding met betrekking tot het object en met betrekking tot de substantiële regels van toepassing gesteld, de meest voorkomende nietigheidsgronden uitmaken. Men aanvaardt algemeen dat een arbitraal vonnis nietig is in de mate dat het scheidsgerecht duidelijk en op substantiële manier de bepalingen van het compromis is te buiten gegaan.

Ten slotte kan de geldigheid van het arbitraal vonnis uit hoofde van een essentieel proceduregebrek worden aangevochten. Opdat de sententie eventueel hierdoor met nietigheid zou aangedaan zijn, moeten de belangen van de betrokken partij hierdoor werkelijk geschaad zijn. Daarenboven mag dit gebrek niet door een stilzwijgende berusting gedekt zijn.

Alhoewel er over de rechtsgevolgen van de nietigheidsgronden betwistingen bestaan, dient te worden onderstreept dat aan de basis van een annulatieprocedure steeds de wil van de betrokken partijen ten grondslag ligt. Wanneer men de nietigheid wil invoeren zal men dienen te steunen op een reëel en vrij ernstig gebrek van de sententie. Uit deze studie blijkt dat de klacht op het gepaste ogenblik moet geformuleerd worden en het aangevoerde gebrek niet mag gedekt zijn door een stilzwijgende goedkeuring.